

گفت و گوی صبا با علی پاکدست طراح و سازنده عروسک عروسک به مثابه همزاد انسان

و عروسک و تکنیک های تئاتر عروسکی در سبک های دیگر نمایشی هستیم؟

روزی به یکی از مراکز بازیگری در لهستان رفته بودم، افراد در آنجا توسط کارگردانان صاحب سبک، چهار سبک مختلف بازیگری را می آموختند، ما در ایران از داشتن چنین مراکزی محروم هستیم که باعث میشود، اهمیت عروسک و ماسک که از ابزارهای مهم بیانی هستند در تئاتر ما کمتر مورد توجه قرار بگیرد، مگر چقدر از کارگردانان سبک ساز حمایت میشود تا ما شاهد بروز و طلوع نمایش هایی در مکتب های مختلف باشیم که برای مثال افرادی مثل فیلیپ ژانتی در جهان اجرا میکنند.

وضعیت آموزش دانشگاهی این رشته را چگونه ارزیابی میکنید؟

سه دانشکده تئاتر عروسکی و نسل جدید دانشجویان بی نهایت با استعداد باعث رشد چشمگیری در زمینه تئاتر عروسکی بوده اند اما به طور خلاصه اگر از چالش های موجود بخواهم بگویم یکی نحوه پذیرش دانشجویانست که تقریباً پنجاه درصد آنها فقط بخاطر آنکه رتبه مناسب رشته دیگری را بدست نیاورده اند به این رشته سوق داده شده اند، مسئله دوم اینست که دانشگاه باید برای اساتید امکانی را فراهم آورد که بتوانند علم خود را بروز کرده و از تجربیات جهانی راحت تر استفاده کنند و مسئله سوم برگزاری ورکشاپ هایی با استفاده از اساتید داخلی و خارجیست که مناسباتی در خور شأن اساتید در آن رعایت شود تا در نهایت آموزش دانشگاهی در وضعیت مطلوبی قرار گیرد.

سخن پایانی

آنچه که من همیشه به آن اشاره داشته ام این است که تئاتر عروسکی ایران پر از هنرمندان برجسته است که واقعا به تئاتر عروسکی دنیا اعتبار بخشیده اند در نسل جدید نظاره گر دانشجویان و هنرمندانی هستیم که بسیار علاقه مند و مصمم و جدی هستند که سرمایه های آینده ما هستند. تئاتر عروسکی ما بی شک بسیار پیشرفته است و با هنر تئاتر عروسکی دنیا هم تراز است. یکی از مشکلات تئاتر عروسکی ما عدم مدیریت است، یعنی ما مرکزی را نداریم که برای تئاتر عروسکی ما سیاست گذاری و برنامه ریزی کند. کانون پرورشی کودکان و نوجوانان نیز تلاش خود را می کند و مسلماً آسیب شناسی خاص خود را دارد ولی با یک گل بهار نمی شود.

روی این مسئله بود که در رویارویی تماشاگر با عروسک ها اصلاً ذهن مخاطب به سمت اینکه متریاال ساخت عروسک ها چیست نرود و انقدر باور پذیر باشد که مخاطب این عروسک های تنپوش را به عنوان سازی که نشانگر آن است بپذیرد، در نتیجه برای انتخاب رنگ و فرم و متریاال ساخت حول این محور حرکت کردیم و بله از نظر ما این عروسک ها ماسک نیستند بلکه عروسک های تن پوش هستند. طی جلساتی که با کارگردان داشتیم به این نتیجه رسیدیم که بر اساس اندام و شکل بدن بازیگر، عروسک ها طراحی شوند و تا حد امکان سبک باشند که هم بازیگر بتواند آزادانه در صحنه حرکت کند و هم ساز و بدن بازیگر به یک جسم واحد تبدیل شده و قابلیت تفکیک نداشته باشند.

روند ساخت این عروسک ها برای تیم شما چه چالش هایی به همراه داشت و چه متریاالی در ساخت عروسک ها بکار برده شده؟

یکی از چالش ها اینست که باید بازیگران نمایش قبل از مرحله طراحی، انتخاب و کاملاً مشخص شوند و در دسترس طراح باشند تا اندازه های آنها در دست طراح و سازنده باشد. شکل گرفتن این نمایش همزمان با جشنواره تئاتر عروسکی بود و نمایش قرار بود از یزد شرکت داشته باشد به همین دلیل بازیگران در اختیار نبودند و ما می بایست صرفاً بر اساس اندازه هایی که به ما داده میشد طراحی می کردیم و چالش بعدی زمان بود که معمولاً به اندازه کافی نیست و همین در مورد انتخاب متریاال چالش برانگیز بود بر این اساس من و خانوم اقبالی با توجه به شرایط بهترین متریاال را کارتن های مقوایی دیدیم، برای استحکام آن ها از روش «پاپیه ماشه» استفاده کردیم و خوشبختانه بعد از چندین دوره اجرا جز چند مورد تعمیرات جزئی نیازی به ساخت مجدد نداشته است.

به نظر شما برای علاقه مندان به هنر ساخت و طراحی عروسک عنصر طلایی برای خلق چیست و چه توانمندی هایی نیاز است؟

از نظر من نه تنها برای این هنر بلکه در هر رشته ای مهمترین عنصر علاقه مندی و عشق به آن و در مرحله بعد استمرار و تمرین است. برای موفقیت در این رشته فرد باید توانایی طراحی و حجم سازی داشته باشد، به مقوله رنگ شناسی آشنا باشد و درام را خوب درک کند.
آیا در ایران هم مانند تئاتر جهان شاهد استفاده از ماسک

مریم عظیمی - به بهانه اجرای مجدد نمایش جنگ و صلح به کارگردانی میثم یوسفی در پردیس تئاتر شهرزاد گفت و گویی با علی پاکدست طراح و سازنده عروسک های این نمایش داشتیم. علی پاکدست فارغ التحصیل نمایش عروسکی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران است که طراحی و ساخت عروسک اپراهای عروسکی مکتب، لیلی و مجنون، مولوی، حافظ، عاشورا و... همینطور عروسک نمایش های ماهرخ، هدیه اسرار آمیز، علی بابا و چهل دزد بغداد، کدو تنبل و... را در کارنامه دارد. او بازی دهنده عروسک هایی مانند «عزیزم ببخشید» در مجموعه تلوزیونی کلاه قرمزی و همینطور مجموعه های تلوزیونی آلوده و پاکیزه، شمشاد شجاع، روزهای رادیو، در به درها، مجموعه مهمانی و... بوده است. در ادامه گفت و گوی خبرنگار صبا با علی پاکدست را می خوانید.

در ابتدا در مورد هنر ماسک و عروسک برایمان بگویید

هنر ماسک به سالیانی که انسانها به صورت قبیله ای زندگی میکردند باز میگردد. این قبایل در جامعه خود افرادی به نام «شمن» داشتند. شمن یا شامان فردی مذهبی بود که وظیفه در مان مشکلات جسمی و روحی قبیله را هم به عهده داشت. آنها مطابق آیین و باورهایشان مراسمی را برگزار میکردند که طی آن ماسک های مختلفی مورد استفاده قرار میگرفت. عروسک نیز یک دست ساخته کهن است. با نگاهی به تاریخ متوجه میشویم که عروسک ها به نوعی همزاد انسانها بوده اند، نشانه های از ابداعات انسانها وجود دارد که عروسک های متحرک ساخته اند و مسجّمه هایی که قابلیت حرکت با نخر را داشتند. انسانها میتوانستند خواسته ها، آرزوها و اعتقاداتشان را از طریق ماسک و عروسک بیان کنند و این دست ساخته انسانی تا به امروز با ما انسانها همراه است با این تفاوت که در دوره ای عروسک ها به درام راه می یابند و وارد صحنه تئاتر میشوند و در این دوره نقش اساسی در جهت تعلیم و تربیت کودکان بازی میکنند.

در مورد عروسک هایی که برای نمایش جنگ و صلح طراحی کرده و ساخته اید برایمان بگویید اینکه آیا در دسته بندی ماسک قرار میگیرند؟

و نگوگ میگوید که وقتی ماده عیان شد هنر از بین میرود. در طراحی و ساخت این عروسک ها تمرکز من و خانوم مریم اقبالی بیش از هر چیز

نیکو کریمی
پاتنه آ پناهی ها
فرشته حسینی
هدی زین العابدین
حسین سلیمانی
صدف عسگری
محمد صدیقی مهر
یاسین مسعودی
با حضور مهدی حسینی نیا

سquad of girls
تهدیه کننده محمدرضا منصوروی
کارگردان منیر قییدی

تهدیه کننده محمدرضا منصوروی
کارگردان منیر قییدی
نیکو کریمی
پاتنه آ پناهی ها
فرشته حسینی
هدی زین العابدین
حسین سلیمانی
صدف عسگری
محمد صدیقی مهر
یاسین مسعودی
با حضور مهدی حسینی نیا